
REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAMI ORIENTUES PËR TESTIMIN E KANDIDATËVE TË LËNDËS
“GJEOGRAFI”**

I. HYRJE

Programi orientues për testimin e kandidatëve të lëndës së gjeografisë është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA) për t’u ardhur në ndihmë të gjithë kandidatëve që duan të ushtrojnë profesionin e mësuesit të gjeografisë. Ky program përfaqëson dhe përmbush, njëherazi, kurrikulën e zhvillimit të vazhdueshëm profesional të mësuesit dhe përgatitjen për testimin e formimit të përgjithshëm dhe shkencor të kandidatit. Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MAS-i ka vendosur për kandidatët që testohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- Dokumente zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve.
- Programe lëndore të gjeografisë.
- Aspekte të pedagogjisë dhe të metodologjisë në mësimdhënie-nxënie.
- Aspekte të etikës dhe të komunikimit.
- Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.
- Përmbajtja shkencore e lëndës së gjeografisë sipas programeve lëndore përkatëse.

II. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të lëndës së gjeografisë është hartuar për të mbështetur dhe për të nxitur zhvillimin profesional të tyre.

Programi synon:

---

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MAS-it që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore;
- rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtëpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme;
- rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim;
- rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë;
- rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes;
- realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara e, në mënyrë të veçantë, nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të lëndës së gjeografisë është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilën fushë, përpos kompetencave profesionale, janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës së gjeografisë që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilën fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij si dhe çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Sipas këtij formati, për secilën fushë prezantohen kompetencat që mësuesit duhet të zotërojnë në fushën e njohurive dhe aftësive, si dhe literatura përkatëse rekomanduese që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

FUSHA: DOKUMENTE ZYRTARE	
Kompetenca “Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe të dokumentacionit shkollor”	Literatura e rekomanduar

Rezultatet e pritshme: <i>Mësuesi i gjeografisë:</i> - zotëron ligjin për sistemin arsimor parauniversitar, si dhe dispozitat normative të këtij sistemi; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; - demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MAS-it në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; - zbaton etikën profesionale të mësuesit; - respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; - respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; - zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit.	- Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. - Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), nr 343, datë 19.08.2013. - Udhëzimi nr. 16, datë 03.08.2016 “Për vitin shkollor 2016-2017 në sistemin arsimor parauniversitar”. - Udhëzimi nr. 44, datë 16.10.2014 “ Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 21, datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore- edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e arsimit parauniversitar”. - Udhëzim nr. 5, datë 25.02.2013 “Për standardet e mësuesit”. - Udhëzimi nr. 26, datë 15.08.2015 “Për zhvillimin profesional të punonjësve arsimorë”. - Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015 “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”. - Karta e performancës së shkollës. - Standardet e shkollës si qendër komunitare. - Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”. - Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 “Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë”.

Kompetenca “Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të gjeografisë në shkollë”	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme <i>Mësuesi i gjeografisë:</i> - zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; - përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim; - përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe të aftësive të parashikuara në program; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxisin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; - harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me kompetencat e programit; - tregon koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të gjeografisë); - shpjegon lidhjen program - tekst nxënësi; - përzgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e kompetencave; - siguron informacion që demonstroi lidhjen e gjeografisë me shkencat e tjera dhe me jetën reale.	- Korniza kurrikulare, 2014. - Programet aktuale lëndore të gjeografisë për arsimin bazë, klasat 1-9. - Programet aktuale lëndore të gjeografisë për arsimin e mesëm të lartë, klasat 10-12. - Programet aktuale lëndore të gjeografisë për arsimin profesional. - Programet aktuale lëndore të gjeografisë për arsimin e orientuar (social – kulturor). - Programet e reja (2015, 2016), të bazuara në kompetenca për klasat 1,2,3, për klasat 6,7,8, si dhe për klasën e 10-të.

FUSHA: ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK-UT NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE

Kompetenca I “Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e gjeografisë”	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme: <i>Mësuesi i gjeografisë:</i> - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objektivi të caktuar; - përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; - planifikon një orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; - përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; - përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; - demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; - shpjegon parimet e hartimit të një testi. - ndërton pyetje që vlerësojnë objektiva të tri niveleve; - shpjegon strategji që përdoren në orët e punëve praktike në lëndën e gjeografisë; - evidenton teknika dhe metoda që përdoren në veprimtaritë praktike dhe punën me hartën gjeografike.	- Situatat e të nxënit, IZHA, 2015. - Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. - Udhëzuesi i gjimnazit, 2016. - Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), 2016. - Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.
Kompetenca II “Përdorimi i metodave dhe i strategjive	Literatura e rekomanduar

efektive në mësimdhënien e gjeografisë”	
Rezultatet e pritshme <i>Mësuesi i gjeografisë:</i> - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e rezultateve të të nxënit; - përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; - planifikon një orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; - përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; - përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; - demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; - shpjegon parimet e hartimit të një testi.	- Situatat e të nxënit, IZHA, 2015 - Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. - Udhëzuesi i gjimnazit, IZHA, 2016. - Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA, 2016. - Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese me në qendër nxënësin, si dhe metodologjinë e mësimdhënies së gjeografisë. - Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e rezultateve të të nxënit të orës së mësimin, për përgatitjen e planit ditor të mësuesit, për organizimin e orës së mësimin.
Kompetenca III “Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në gjeografi”	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme <i>Mësuesi i gjeografisë:</i> - prezanton materiale dhe informacione duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Excel, Word; - nxit nxënësit të bëjnë prezantime në gjeografi duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta; - gjen dhe përdor materiale nga Website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënien- nxënien; - përfshin nxënësit në projekte kurrikulare të	- Literaturë që ka në fokus përdorimin e TIK-ut në mësimdhënie –nxënie.

lëndës së gjeografisë apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga Website.	

FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
“Zbatimi i rregullave të etikës dhe të komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit”	
Rezultatet e pritshme <i>Mësuesi i gjeografisë:</i> - njeh rregullat e etikës dhe të sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; - sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor.	- Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar. - Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE	
Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme: <i>Mësuesi i gjeografisë:</i> - njeh rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; - demonstroi zbatimin e rregullave të	- Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor.	

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
“Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës së gjeografisë”	
Rezultatet e pritshme <i>Mësuesi i gjeografisë:</i> - dallon konceptet dhe shprehjet kryesore me të cilat operon lënda e gjeografisë në klasat 1-9 dhe në klasat 10-12; - shpjegon konceptet kryesore me të cilat operon lënda e gjeografisë; - interpreton lidhjet shkak-pasojë midis proceseve e dukurive që trajton kjo lëndë; - demonstroi lidhjen midis njohurive të lëndës me njohuritë e disiplinave të tjera brenda fushës ose jashtë saj; - tregon përmes shembujve lidhjen e njohurive të kësaj lënde me situata të jetës së përditshme.	- Tekste të lëndës për mësuesin dhe nxënësin, si dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës.